

15 פברואר, 2026

אתר תעש בית הכרם ממצאי סקר לניטור גז קרקע ושיקום האתר

02.02.2026

משתתפים:

המשרד להגנת הסביבה - נועם פוניה - מנהל תחום קרקעות מזוהמות; שוני גולדברגר - מנהל מחוז ירושלים; מיה יוליוס לביא - ממונה קרקעות מזוהמות במחוז ירושלים
החברה לשירותי איכות הסביבה - מתי כספי - מנהל הפרויקט; אולג גרנד - סמנכ"ל שיקום קרקעות המדינה

מינהל קהילתי בית הכרם - הילה רונן דבי - יו"ר המינהל; שי הופמן - מנכ"ל המינהל; דני טאובר - יו"ר ועדה פיזית; נגה ריפין - מתכנתת אורבנית; יואב גיל - מנהל תחום קהילה
ועד מתחם תעש - ישראל גילשון, פרופ' רות קרק, איציק ספיר, דן טרוים, צחי כץ
יועצת שיתוף הציבור: דנה גזי ועדי שובי, CP-DY

רקע ומטרת המפגש

לאחרונה הושלם סקר נוסף לניטור גזי קרקע בתחום שכונת בית הכרם, באזור מתחם תעש. סקר זה מהווה חלק מתהליך מתמשך של ניטור סביבתי, שמטרתו בחינת מצב הזיהום בתת-הקרקע, הערכת השפעתו על הסביבה הבנויה והשכונה, והיערכות להמשך פעולות השיקום באתר.

הסקר הנוכחי נועד לבחון את השפעת גזי הקרקע על הסביבה הבנויה והשכונה, למפות אזורים שבהם נמצאו חריגות מערכי הסף לגזי קרקע בשכונה, ולשמש בסיס מקצועי להמשך פעולות שיקום באתר. פעולות השיקום יכללו טיפול במוקדי הזיהום הספוחים לסלע בתת-הקרקע במתחם התעש.

מטרת הפגישה: להציג את ממצאי הסקר, לפרט את מתווה השיקום, ולהציג את המשך פעולות הניטור וההסברה לציבור בשכונת בית הכרם.

שיקום קרקע וגז קרקע במתחם תעש בית הכרם

בין השנים 1951–1997 פעל במתחם מפעל "נץ" של תעש, שעסק בעיבוד מתכות. פעילות זו הובילה לזיהום הקרקע, הסלע ומי התהום, בין היתר בתרכובות אורגניות מוכלרות, מרכיבי דלקים ומתכות כבדות.

בשנים 2020–2021 בוצעו עבודות שיקום קרקע, להסרת הקרקע המזוהמת מהאתר שכללו טיפול תחת אוהלים, בשל אופיו הנדיף של הזיהום.

לאחר הטיפול בקרקע המזוהמת נותר באתר זיהום ספוח לסלע המהווה מקור לזיהום של גז קרקע המשפיע על אזורים שונים בשכונה.

בכדי לטפל בזיהום זה נבחנו מספר חלופות. הטכנולוגיה שנבחרה היא ISTR- In Situ Thermal Remediation המבוססת על שאיבת המזהמים הספוחים לסלע תוך כדי חימום תת-קרקעי לשם

הגברת היעילות והוודאות של הסרת המזהמים מהסלע. עבודות השיקום צפויות להתחיל ב-2027 לאחר השלמת ההכנות הנדרשות.

מערך ניטור גזי הקרקע

בשנת 2016 נערך סקר גז קרקע בסביבת אתר תעש. הסקר הצביע על קיום זיהום גז קרקע בריכוזים החורגים מערכי הסף לפוטנציאל לחדירת הגזים למבנים באזור תעש ודרומית לו. כחלק מהסקר בוצעה בכמה מבנים גם דיגום אוויר תוך מבני. בכל הבדיקות התוך מבניות לא אותר זיהום חורג.

לפי המלצת הסקר מ-2016 בוצע ב-2024-2025 סקר גז קרקע עדכני, שכלל דיגום גם בשכבת הסלע. לצורך כך הוקם מערך ניטור הכולל כ-26 בארות דיגום. פריסת הבארות בוצעה באופן מדגמי ומייצג, תוך שקלול שיקולים מקצועיים ובהם טופוגרפיה, תשתיות, סוגי מבנים ואופי השימושים.

במסגרת הניטור נמצאו במספר נקודות ריכוזים של מזהמים בגזי הקרקע, אשר מקורם בפעילות תעש, העולים על ערכי הסף. ממצאים אלה מצביעים על פוטנציאל לחדירת גזי קרקע למבנים, בעיקר לחללים תת-קרקעיים ולקומות קרקע. הודגש כי מדובר בממצאים בתת-הקרקע, ולא בחריגות שנמדדו באוויר בתוך מבני מגורים, וכי ניתוח הממצאים מצביע על יציבות יחסית בהתפרסות המזהמים ביחס לממצאי סקר 2016.

בתחום שכונת בית הכרם נמדדו בניטור שבוצע חריגות מערכי הסף בתחום המסומן במפה ברחובות: משה אהרון טוב; משה קול; מרה; יעקב שרייבום; יעקב סלמן; ניסן הרפז; אלוף יוחאי בן נון; החלוץ; הסתת; הבנאי; החוצב.

אנו נערכים להרחבת מערך הניטור לרחובות נוספים, כדי לתחם את אזור החריגות.

בהתאם לממצאים אנו נערכים לפעילות במספר מישורים:

- הרחבת מערך ניטור גזי הקרקע, בשכונת בית הכרם ובאזור גבעת רם בהתאם לממצאים על מנת לתחם את האזורים בהם ישנם ממצאים חורגים.
- גיבוש תכנית לדיגום אוויר תוך מבני בפריסה מרחבית מייצגת, על פי שיקולים מקצועיים ובהם סמיכות למוקדי החריגות, סוג המבנה ורגישות השימוש.
- ביצוע דיגום אוויר תוך מבני מייצג ופרסום התוצאות לציבור.
- עדכון הנחיות ו/או הרחבת אזור הניטור, בהתאם לממצאי הבדיקות.
- היערכות לביצוע פעולות שיקום באתר תעש, הכוללות טיפול במקור הזיהום של גז הקרקע.

במקביל לבדיקה המייצגת שתבצע על ידי המשרד להגנת הסביבה, תושבים יכולים (אך לא מונחים) לבצע דיגום אוויר תוך־מבני ביוזמתם במבנה המגורים שלהם, באמצעות דוגם מוסמך ועל פי ההנחיות המפורסמות באתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה.

דיגום אוויר תוך מבני הוא בדיקה שמטרתה לבחון האם קיימת חדירה והצטברות של גזי קרקע מתת־הקרקע אל האוויר בתוך מבנים. בדיקות שבהן יימצא זיהום בערכים חורגים יש להעביר למשרד להגנת הסביבה לצורך קבלת הנחיות להמשך. לדוגמא: אוורור יומיומי של קומות קרקע ומרתפים. ככל הניתן, הימנעות משהייה ממושכת בחללים תת־קרקעיים שאינם מאווררים. והתקנת אמצעי אוורור, לפי הצורך.

התהליך הציבורי והפצת המידע

התהליך הציבורי יבוצע מתוך מחויבות לעבודה משותפת, שקיפות ותיאום מלא עם המנהל הקהילתי וועד מתחם תעש. המידע יובא לידיעת הציבור במגוון ערוצים, במטרה לאפשר נגישות, בהירות ועדכון רציף.

פרסום המידע יכלול, בין היתר:

- פרסום ממצאי הסקר ומידע מקצועי בדף הייעודי של פרויקט השיקום באתר [האינטרנט](#).
- הפצת מכתב ייעודי לתיבות הדואר של כלל הבתים המצויים בתחומי החריגות.
- עדכונים ופרסומים באמצעי התפוצה של מינהל קהילתי בית הכרם ושל ועד מתחם תעש.

כנס ציבורי להצגת ממצאי הסקר, מתווה השיקום והמלצות המשרד להגנת הסביבה יתקיים בסוף חודש פברואר במנהל הקהילתי בית הכרם, בהשתתפות נציגי המשרד להגנת הסביבה והחברה לשירותי איכות הסביבה. כמו כן יוזמנו לכנס נציגי האגפים העירוניים הרלוונטיים.

לבקשת המינהל הקהילתי, העברת המידע לגן הילדים שנמצא באזור החריגות, לרבות תיאום וביצוע דיגום אוויר תוך־מבני, תיעשה בשיתוף פעולה מלא ובתיאום צמוד עם המינהל הקהילתי.

תיאום התהליך הציבורי, ניסוחי ההסברה וקביעת סדר הפעולות ייעשו בעבודה משותפת בין המשרד להגנת הסביבה, צוות פרויקט אבן דרך, ועד מתחם תעש ומינהל קהילתי בית הכרם. דנה גזי, יועצת שיתוף הציבור של הפרויקט, תפעל בתיאום שוטף וישיר מול שי הופמן, מנהל המינהל הקהילתי, ומול הילה רונן דבי, יו"ר הנהלת המינהל הקהילתי.

פרסומים המיועדים לקהילה יועברו לתיאום מוקדם עם המינהל הקהילתי, כחלק מהעבודה המשותפת והמחויבות לשקיפות מול התושבים.

כתבה: דנה גזי